

§6.2 ХРИСТИЯНСЬКА ТЕРАПІЯ ДУШІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ
(Савчин М.В., Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка)

Актуальність. Метаметодологічний аналіз суті та завдань християнської терапії душі [1; 2; 3] показує, що вона одночасно ґрунтується на трансцендентному вимірі терапевтичної діяльності (Божому одкровенні), враховує уявлення про людину в єдності духу, душі та тіла, а також використовує конструктивні досягнення наукової психотерапії, зокрема, перевірених психотерапевтичних вправ, технік, ситуацій, життєвих прикладів, метафор тощо. Пропонований тип терапії не є сукупністю неузгоджених тверджень та безсистемну практику, а має в основі метатеорію (глобальний світогляд), в якій поєднана біблійна мудрість, конструктивна теорія особистості, уявлення про розвиткові, корекційні і терапевтичні технології, практики духовного виховання і життя у Христі [4].

Проблема християнської терапії душі полягає у врахуванні досягнень психотерапії, бо загалом не існує конструктивних (зручних) точок перетину між пануючим у нашу епоху світоглядом та християнством, як свого часу висловився Св. Августин, що світ цей (місто земне) відрізняється від Граду Божого. У наш час стався розрив між християнською вірою та віруючою українською нацією, з одного боку, та невіруючими психотерапевтами, з другого [5]. Якщо концепції психіки та персоналістичні теорії, ґрунтовний аналіз практикованих компетентностей та практик у психотерапії викладаються для студентів-психологів, то уявлення про духовну сутність людини не викладається у спеціальних навчальних дисциплінах, не вивчається у школах та університетах. Людина знаходить розуміння власної духовності в годині зосередженої особистої молитви,

духовного розмірковування (духовної рефлексії), спілкування з духовними наставниками тощо. Загалом в сучасному секуляризованому суспільстві духовна освіта (духовне навчання, виховання і розвиток) є емпіричним, за принципом проб і помилок та особистою справою людини. Цей вид освіти, а точніше самоосвіти, не передбачає одержання ліцензійних свідоцтв, а тому вважається ніби не законною, не науковою, активно заперечується більшістю практичних психотерапевтів.

У своїй діяльності християнський психолог-практик орієнтується на біблійне уявлення про людину, зокрема, про духовні та моральні засади внутрішнього світу особистості та її життя, зокрема, людських стосунків, на розумінні автентичного покликання терапевта і покликання клієнта, на глибокому самопізнанні, щоб уникнути ситуації «Сліпий веде сліпого» [6]. Це означає, що християнський терапевт сам перебуває на власному шляху постійного зцілення, розглядає себе як допоміжної руки в руках Божих, Яка фундаментально впливає на характер терапевтичних стосунків, спрямованих на допомогу потребувачим [7].

Виклад основного матеріалу. Теорія християнської терапії душі ґрунтується на духовній парадигмі [8], згідно якої внутрішній світ людини включає духовне я іманентного існування і трансцендентного походження, існування якого не враховує, а то й активно заперечує світська психотерапія, та психіки як прижиттєво набутого і соціального за походженням. Принципово визначальним є те, що християнський терапевт працює з цілісним внутрішнім світом особистості, з двома його складовими, акцентуючи увагу на духовному стані клієнта, його стосунків з Богом, володінні духовними здатностями, стані гріха, що не враховує сучасна психотерапія. Аналіз [9] показує кінцева мета християнської терапії полягає в освяченні, переображенні клієнта в образ Христа (Рим. 8:29), та не

MODERNÍ ASPEKTY VĚDY

Svazek LVII mezinárodní kolektivní monografie

обов'язково спрямоване на забезпеченні постійного благополуччя, чи щастя чи задоволення. Стратегічною метою християнської терапії душі є постання християнської зрілості людини, що не зводиться до простого зазубрювання відомостей про Бога, а передбачає інтимне пізнання Його клієнтом, відновлення автентичних стосунків з Ним. Зазначена мета стосується забезпечення відкритості клієнта для прийняття Божої любові та благодаті, бо завдяки цьому він може зростати, ставати більше схожим на образ Христа, а відтак, ефективніше долати душевні (психологічні) кризи і страждання, що виникають через помилкові вірування, оману, негативний вплив оточення та злого духа. Завдання християнської терапії душі, наприклад, християнського консультування, полягає у забезпеченні стійких позитивних результатів, у створенні передумов для повноцінного функціонування та розвитку клієнта (потребуючого), формуванні у нього біблійного світогляду та забезпечення благочестивого життя.

У християнській терапії використовують особливі методи, зокрема, молитву, духовну рефлексію, сповідь та ін. Це означає, що терапевтичні впливи християнського психолога на клієнта мають свої особливості. Так, якщо світські психологи прагнуть пом'якшити дискомфорт клієнта, то християнські психологи спрямовують свої професійні зусилля на відкуплення та відновлення [10]. Зокрема, у практиці християнської терапії відбувається сміливий пошук вирішення проблем через своєрідну моральну інвентаризацію свідомості та самосвідомості клієнта, який одночасно визнає перед Богом, перед собою та іншими людьми реальну причину своїх душевних проблем, наприклад, залежності, своїх неправильних вчинків, своїх страхів, агресивності, неадекватних інтелектуальних вірувань, наприклад, коли наркоман об'єктивує власну дружину, яка стає для нього є не більше, ніж матеріальне тіло [11].

Мета терапевта – забезпечити клієнту безпечне клінічне оточення (світилище), в якому він може зцілитися. У процесі роботи наголошується на діянні Святого Духа у здійсненні внутрішнього зцілення, зокрема, когнітивних, поведінкових та емоційних змін. Терапевт може втручатися лише пропорційно власній здатності покладатися на дії Бога [12]. Він реалізує щодо клієнта любов агапе як найсильнішу силу у всесвіті [13]. У процесі роботи терапевт наголошує на первинності любові (1 Кор. 13) та необхідності розвивати теплі, співчутливі та щирі стосунки з людьми та світом. Проблема полягає в тому, що дуже часто виявляється, що клієнт не розуміє автентичну суть Божої заповіді любові, а тому терапевту важливо «виливати» на клієнта потоки не заслуженої любові, що не культивується, а навіть, заперечується у психотерапії.

Християнські психологи вчать розпізнавати істину слова Божого, зближатися з Богом у любові та послуші і допомагають клієнту знаходити новий погляд на власну проблему, приходити до кращого розуміння власної відповіді (реакції) на випробування, виявляти засадничі основи помилкових раціональних вірувань, переконань та неправд, які перешкоджають позитивним змінам. Ситуація ускладнюється тим фактом, що часто клієнт знає розумом, що існує Бог, але не відчуває цього у своєму серці [14]. У процесі роботи, щоб змінити поведінку клієнта, християнський терапевт застосовує біблійні істини, а не релятивістські цінності, проводить когнітивну реструктуризацію та втручання.

Звичайно, християнська терапія душі – це не постановка обмежень для клієнта, а насамперед, допомога в розвитку віри, любові (сильніше співчуття до інших і любов до Бога та любов до себе), надії та орієнтування на добре ставлення до правильних речей та уникнення поганих речей. У процесі терапії стається покращення свідомого контакту клієнта з Богом через

MODERNÍ ASPEKTY VĚDY

Svazek LVII mezinárodní kolektivní monografie

молитву за прощення у Бога, раціональні роздуми. Консультант пропонує клієнту використовувати досвід християн перших століть та здійснювати спокійне та зосереджене споглядання та усамітнення [15].

Сам християнський терапевт є помазаником Святого Духа, що уважно вислуховує напоумлення Духа і створює для клієнта можливість для його зустрічі з Богом [16], йде за Духом, а не за формулами і протоколами наукової психотерапії [17]. Під час терапії християнський психолог веде бесіду з Богом, керується духом, а не тільки формулами та протоколами [18]. Християнський психолог висловлює для клієнта надію, що існує сила, яка сильніша від найдосконалішого самовладання чи зовнішньої допомоги інших людей, яка зможе відновити його здоровий стан. Психолог готує клієнта, що через віру в життєдайну жертву можна спрямувати власну волю і життя Господу Ісусу. У цьому плані клієнтам даються конкретні поради, зокрема, 1) зупиняйтеся і завжди прислухайтеся до Бога, до чого Він спонукає вас; 2) діліться з іншими людьми тим, що відкриває вам Бог; 3) попросіть Господа показати клієнту, що Ісус робив у той час, коли сталася травма. Звичайно, уповання на Бога не замінює досвід та особисті зусилля клієнта.

Християнський терапевт створює умови для воскресіння клієнта для нового життя, зокрема, поставання на нові життєві шляхи, бачення нових перспектив, та складання нових життєвих планів. На перших етапах роботи він сприймає все, що виявляється у бесіді з клієнтом, незалежно від їх духовної та моральної цінності, уникає прямого нав'язування клієнту своїх ідей, пропонуванню життєвих сценаріїв, спонукає його чути самого себе, допомагає виявити гіркий гріховний плід з його корінням [19]. Так, у ситуації образи чи знущань він попереджує помилкові чи неповноцінні прощення, стримує від помсти, навіть легкої, непрямої [20].

У своїй практичній діяльності християнський психолог спочатку виявляє у клієнті все добре, проявляє співчуття як незмінний момент виздоровлення, а лише згодом акцентує увагу на недоброму, що стає предметом прямого впливу. Так, у процесі християнського консультування клієнт і консультант по чергово рухаються назустріч один одному, зазнаючи взаємного впливу. Головним орієнтиром у цій всеосяжній, не вичерпній взаємодії є Святе Письмо.

У процесі християнської терапії душі клієнт і терапевт борються проти гріха та неодоленого страждання [21]. У практиці християнської терапії часом нелегко відрізнити страждання і гріх, бо часто є пом'якшувальні життєві обставини [22]. Акцентується увага на тому, що страждання людини часто зумовлене власними гріхами та гріхами інших людей, деструкціями в організмі та дисфункціями мозку. Нещастя людини може бути зумовлене тим, що вона потрапляє під вплив злого духа. Практично усі наукові (світські) напрями психотерапії не звертають увагу на проблему онтології гріха, коли душі грішать, а тіла страждають.

Християнська терапія ґрунтується на уявленні про душевну (психічну) хворобу як торнадо, яке всмоктує в себе увесь внутрішній світ особистості, спрямування і перебіг життя. Так, тривога людини розглядається як чорний камінь у тілі, в тому місці, де вона відчуває тривогу [23]. В основі хвороби є серцевина (око), наприклад, заперечення «я залежний». Коли буде подолано це заперечення, лише тоді починається виздоровлення. Терапевт враховує ту обставину, що за травмою клієнта стоять цілі життєві історії, які благають, щоб їх «почули». Виділяються рівні аналізу душевного болю [24], зокрема: 1) життєва ситуація, наприклад, встановлено, що причинами сексуального збочення є: сексуальне, фізичне чи емоційне насильства; позбавлення любові та піклування; 2) дисфункціональна поведінка, зумовлена важкими

MODERNÍ ASPEKTY VĚDY

Svazek LVII mezinárodní kolektivní monografie

життєвими ситуаціями; 3) емоційний вибух, коли поведінка зумовлена сильнішим чинником, ніж емоційний зрив; 4) хибні вірування, наприклад, після зґвалтування виникає уявлення про власну нікчемність чи після зради в коханні чи втрати виникає переживання спустошеності; 5) глибокий біль від перших, внутрішніх, глибоких незагоєних ран.

Для зцілення клієнта християнський психолог залучає інших людей [25], зокрема, рідних, церкву чи інші спільноти християнського спрямування. У груповій терапії він заохочує членів групи до міжособистісного спілкування, активного і системно спрямованого обміну досвідом духовного життя, переживання труднощів та вирішення проблем [26]. Ефективність цього впливу є ефективним, бо всі члени групи перебувають у молитовному стані, орієнтуються на духовне я.

Зауважимо, що у практиці світської психотерапії майже не враховується особистість терапевта. У практиці духовної терапії важливим є рівень духовного розвитку самого терапевта, зокрема володіння духовними здатностями вірити, любити, творити добро і боротися зі злом, творити свободу та відповідальність, надіятися, терпіти, каятися та ін. Між тим, у більшості напрямів сучасної психотерапії, психотерапевту не рекомендується проявляти співчуття до клієнта, якщо й проявляти, то дуже абстрактно, відсторонено, опосередковано, обережно. Навпаки, християнському терапевту рекомендується проявляти духовну емпатію щодо клієнта. Терапевтичні стосунки, що культивуються в християнській терапії, дозволяють радикально опрацьовувати минулі травми, емоційні залежності та випрацювати особистісну ідентичність, наприклад, гендерну [27]. За таких умов в особистості відбувається нове розуміння себе, своєї автентичної ідентичності та відкриття нових способів взаємодії з собою та іншими людьми, здійснюється побудова нового життя та нових стосунків на засадах

любові, вірі й надії. Зауважимо, що у більшості напрямів психотерапії, окрім психоаналітичної, не враховується вплив клієнта на психотерапевта.

У християнській терапії використовуються досягнення сучасної психотерапії, де чітко обґрунтовано анамнеунікальність клієнта з виділенням різних аспектів, зокрема, плану аналізу ситуації, в якому враховується стан дотравматичної особистості, патологію, вік та момент настання і припинення травмування, проблеми вікового та життєвого розвитку; складність життєвих ситуацій, наприклад, частота і важкість знущання, особистість знущальника, стосунки між знущальником (винуватцем) та потерпілим; анамнез особистості поза травмою, особливості використовуваних психологічних захистів тощо [28]. Також встановлено, що на процес та результати терапії впливає не тільки анамнеунікальність клієнта, але й особливості психотерапевтичної ситуації, що включає проблеми клієнта, особливості психотерапевта, зокрема, його духовний розвиток та стиль взаємодії з клієнтом. Терапевтам не рекомендується працювати з власними прикладами. У процесі своєї діяльності християнський психолог, як і світський психотерапевт враховує головні психологічні та соціально-психологічні потреби людини, зокрема, потреба в безпеці та комфорті, прагненні до краси та добробуту, похвалі, захопленні та прихильності; владі і контролі [29].

У християнській терапії душі враховується уявлення психотерапії про нормативність, відхилення, акцентуацію та патологію особистості, а також уявлення про онтологію травми, яка постійно впливає на життя людини, зумовлюючи страх, безпорадність чи тривогу [30], відчуття сорому, якого важко позбутися та «власної уявлюваної негідності», наприклад, в ситуації зґвалтування. Окрім того, враховується, що травмована подія постійно повертається до людини через дію різноманітних тригерів, кошмари, панічні напади та нав'язливі думки, коли людина змушена ізольоватися, емоційно залякнута чи зловживати психотропними речовинами.

MODERNÍ ASPEKTY VĚDY

Svazek LVII mezinárodní kolektivní monografie

Звичайно, християнські терапевти використовують наукові методи та техніки світської психотерапії, наприклад, для усвідомлення переживань дитинства використовують, наприклад, техніку «Танець» клієнта з ключовими фігурами в дитячому світі, техніку порожнього стільця, техніка двох стільців, для набуття досвіду нових стосунків використовується метод «взаємних поступок» та ін. [31]. У процесі роботи з метою дієвого втручання використовуються метафори, образи та інші терапевтичні інструменти [32]. Зауважимо, що у процесі роботи християнський терапевт використовує лише ті методи світської психотерапії, які узгоджуються з духовною парадигмою, а не секуляризовані та редуковано спрощені, бо це небезпечно для клієнта. Він завжди орієнтується на Бога, Який втручається в природний світ, миттєво беручи контроль над ним і законами, за якими Він існує, щоб через чудеса здійснити надприродні зміни в житті світу чи окремої людини [33].

Християнський психолог у своїй роботі враховує виявлені у психотерапії фактори ефективності, якими послуговуються світські психотерапевти зокрема: 1) необхідність сприятливих терапевтичних стосунків довіри між психотерапевтом та клієнтом; 2) з'ясування раціональних засад в поясненні труднощів клієнта [34]; 3) пропонування клієнту нових способів вирішення проблем, подолання труднощів і виконання завдань; 4) посилення очікування від зовнішньої допомоги; 5) спрямування клієнта до позитивного в житті; 6) емоційне залучення клієнта у процес терапії та ін. Терапевт звертає увагу на контекстуальні чинники виздоровлення (родинні, суспільні, релігійні та культурні впливи) та в терапевтичному втручанні використовує відповідні соціальні ресурси, включаючи церкву як тіло віруючих і священників та інші соціальні групи.

У процесі християнської терапії душі для клієнта забезпечується відчуття безпеки (конфіденційність, відсутність осуду), не рекомендується

критика та прямі поради, створюються умови для виконання клієнтом власної душевної (психологічної) роботи. Терапевт спрямовує зусилля на подолання вразливості клієнта, чутливості до обмежень та цілеспрямованого саморозкриття, забезпечує умови для активного слухання [35], дотримується встановлених особистісних меж. У процесі роботи християнський психолог вчасно, але не передчасно повідомляє клієнту про процес зміни.

Християнський терапевт актуалізує опосередковані чинники та механізми зростання і зміни особистості в групі, що виявлені у психотерапії, зокрема, універсальність, альтруїзм, надання надії, передання інформації, корекційне підсумовування первинного життєвого, наприклад, сімейного, актуалізація чинників та механізмів соціалізації, зокрема, особливості наслідувальної поведінки, прояв феномену згуртованості, екзистенційні чинники, катарсиз, особистісне взаємонавчання і самонавчання, мотивацію та зосередженість роботи над собою; цілеспрямоване саморозкриття (Ірвін Ялом).

З духовної позиції душевна хвороба людини, це рак душі [36], що зумовлено відчуттям знехтуваності і відчуженості. Ці глибинні переживання проявляються у фантазіях, коли особистість шукає ласки і турботи. Типи патогенної поведінки проявляються в межах від байдужості, відчужуваності, тривожності, дезорієнтації та агресивності у стосунках. Так, в усіх адиктів об'єднює зупинка на певному етапі розвитку, вони вірять, що в їхньому розумінні життєві труднощі будуть подолані проекціями болю і страху при зіткненні з незвіданими сферами реальності [37]. У процесі терапії біль адиктів має стати сильнішим за біль омани заперечення.

Ефективність християнської терапії душі ґрунтується на врахуванні причинно-наслідкових зв'язків у психодуховних проблемах людей [38], зокрема, враховує логіку розвитку патології: травматична життєва ситуація

MODERNÍ ASPEKTY VĚDY

Svazek LVII mezinárodní kolektivní monografie

→ дисфункційна поведінка → емоційний зрив → хибні переконання → зранення. В аналізі ситуації враховуються тригери, які запускають захворювання [39]. Встановлено, що у депресивних станах проявляється когнітивна тріада: марні, безпомічні та безнадійні судження щодо себе, світу і щодо Бога. За депресією приховується травма минулих стосунків, труднощі в них, коли людина була відкинута, позбавлена любові, до неї не ставилися Божим способом.

Християнські терапевти враховують ту обставину, що люди приймають психоактивні речовини, щоб уникнути болісної внутрішньої та зовнішньої реальностей, зловживають збуджуючими речовинами, що призводить до залежності. Встановлено, що залежність починається в мозку, посилюється в організмі і закріплюється як звичка, викликаючи нестійкість духу, провокуючи патологічні нахили. Часто медикаменти не виліковують, а призводять до ремісії, тому людина має позбутися збудження, а це вже духовна проблема. У цій ситуації потрібно мати практику сильнішу за особисте бажання, мотиви і переконання.

Концепція християнської терапії душі передбачає різнобічний аналіз анамнеунікальності клієнта, що включає розгляд дотравматичної та патологічної особистості; вік і момент настання; проживання з травмою, проблеми розвитку, а також особливості духовності особистості, в. ч. наявність гріха. Наприклад, у ситуації знуцання, враховується аналіз частоти і важкості знуцання; особистість знуцальника; стосунки агресора та потерпілого; анамнес життя потерпілого поза травмою, характеристики його особистості та особливості психологічних захистів [40]. У християнській терапії душі враховується та обставина, що на виникнення та перебіг проблем розвитку впливає спадковість та особливості нейронних процесів, зокрема, функціонування симпатичної система, яка реагує на стрес та

парасимпатичної системи, яка стабілізується в стані спокою. Пошкодження центрів задоволення через надмірну стимуляцію, зловживання чи нехтування споживання деяких речовин блокує переживання радості та інших позитивних емоцій.

Усі моделі та теорії, що стосуються сфери знань про розлади та перетворення, повинні інколи відступати від протоколу, щоб стала видимою особливість кожного окремого випадку, виявити чинники, обставини, механізми, які стали пріоритетними. У процесі християнської терапії усе є особливим: анамнеунікальність клієнта та його духовний стан, сутність проблеми, особливості клієнта, особливості психотерапевтичної ситуації, особливість психотерапевта та їх взаємодія. Логіка виздоровлення зводиться до проходження певних етапів: капітуляція, чесне прийняття проблеми, надія на виздоровлення, віра та мужність.

Висновок. Християнська терапія душі ґрунтується на теорії, в основі якої покладена духовна парадигма, та реалізує цілісний підхід до внутрішнього світу особистості в єдності духовного я та психіки, актуалізує духовний чинник та передбачає активну взаємодію клієнта і терапевта. Матриця християнської терапії душі передбачає поєднання зусиль клієнта, терапевта та Бога, який створив і любить обох, що не передбачається у практиці сучасної психотерапії. Під-час роботи забезпечуються здорові стосунки в терапевтичній ситуації та в межах часу, призначеного для сприяння та оволодіння здатністю до життя в повсякденних стосунках та у процесі виконання завдань в реальних умовах клієнта за постійної присутності Бога. Терапевтичні стосунки дозволяють ефективно опрацьовувати минулі травми, емоційні залежності та напрацювати здорову особистісну ідентичність.

Християнська терапія душі враховує досягнення психотерапії та ґрунтується на знаннях нейронауки, зокрема враховується та обставина, що

MODERNÍ ASPEKTY VĚDY

Svazek LVII mezinárodní kolektivní monografie

нейропсихологічні реакції призводять до надмірної стимуляції правої півкулі мозку та мінімізації функціонування лівої. Цей напрям терапії забезпечує глибинні позитивні зміни у психіці та особистості клієнта та стійкі результати. У християнській терапії не використовуються методи психотерапії, які не враховують фактори духовності, зокрема онтологію гріха, культивують егоцентрацію та принцип задоволення для вирішення завдань виздоровлення, рекомендують клієнту практикувати егоїстичне самоствердження і відверту гординю чи егоїзм. Між тим, для виздоровлення необхідна своєрідна капітуляція клієнта, коли він приходить до висновку, що виздоровлення залежить не тільки від його власних зусиль та зусиль терапевта, але, насамперед, від Божої ласки, Божої волі та Божого напоумлення. Оптимізм ситуації полягає в тому, що все це можна здобути шляхом молитви, духовної рефлексії та актуалізації духовного я в напрямі реалізації духовних здатностей.

Список використаних джерел:

1. Савчин М.В. Християнська терапія душі людини: методологічні засади /Moderní aspekty vědy: LIV. Díl mezinárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2025. str. 278. S. 112-127;
2. Савчин М. В. Християнська терапія душі: трансцендентний вимір реалізації /Moderní aspekty vědy: LV. Díl mezinárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2025. str. 633. str. 339-349;
3. Савчин М. В. Християнська терапія душі: фундаментальність завдань і результатів / Moderní aspekty vědy: LVI. Díl mezinárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2025. str. 430. str. 317- 331

4. Олшледжер Джордж Дорогою універсальної емпіричної моделі допомоги / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. К.: Паливода А.В., 2018. – 352 с. С. 313-328.

5. Олшледжер Джордж Христос у Християнському консультуванні / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. К.: Паливода А.В., 2018. – 352 с. С. 329-345.

6. Лідія К.В., Кім ван Даален, Джонсон Ерік Л. Переображення особистості через християнську емоційно-спрямовану терапію / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. К.: Паливода А.В., 2018. – 352 с. С. 147-161.

7. Вордл Террі Сприяння особистісному збудуванню у формаційному консультуванні через зустрічі з Богом / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. К.: Паливода А.В., 2018. – 352 с. С. 162-201.

8. Савчин М.В. Духовна парадигма психології: монографія / Мирослав Савчин. К.: Академвидав, 2013. 224 с.

9. Епплбі Девід В., Олшледжер Джордж Заклик до оновлення життя / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 21-37.

10. Верник Леслі Християнська когнітивна поведінкова терапія депресивних і тривожних станів / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 229-245.

11. Лазер Марк Л. Боже втручання у сексуальну залежність / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 245-256.

MODERNÍ ASPEKTY VĚDY
Svazek LVII mezinárodní kolektivní monografie

12. Лазер Марк Л. Боже втручання у сексуальну залежність / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 245-256.

13. Олшледжер Джордж Молитовне читання Святого Письма в межах пізнавальної/поведінкової/системної терапії / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 201-214.

14. Верник Леслі Християнська когнітивна поведінкова терапія депресивних і тривожних станів / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 229-245.

15. Шейдоун Дж. Марк Зосереджена споглядальна молитва в християнському консультуванні / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 121-135.

16. Верник Леслі Християнська когнітивна поведінкова терапія депресивних і тривожних станів / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 229-245.

17. Сміт ЕД. Теофістичне молитовне служіння / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 51-64.

18. Сендфрд Мара Модель внутрішнього зцілення Іллі / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 35-51.

19. Сендфрд Мара Модель внутрішнього зцілення Іллі / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 35-51.

20. Вернер Мей Концепція християнського консультування в IGNIS Німецької асоціації християнської психології / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 135-147.

21. Велч Едвард Т. Інтервенції, що трнсформують особистість в процесі біблійного консультування / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 79-93.

22. Велч Едвард Т. Інтервенції, що трансформують особистість в процесі біблійного консультування / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 79-93.

23. Лідія К.В., Кім ван Даален, Джонсон Ерік Л. Переображення особистості через християнську емоційно-спрямовану терапію / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 147-161.

24. Вордл Террі Сприяння особистісному збудуванню у формаційному консультуванні через зустрічі з Богом / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 162-201.

25. Вордл Террі Сприяння особистісному збудуванню у формаційному консультуванні через зустрічі з Богом / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 162-201.

26. Вордл Террі Сприяння особистісному збудуванню у формаційному консультуванні через зустрічі з Богом / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 162-201.

MODERNÍ ASPEKTY VĚDY
Svazek LVII mezinárodní kolektivní monografie

27. Гаррен Тамільтон Джулі, Генрі Джей Філіп Сила Христа у трансформації небажаної гомосексуальної поведінки і потягу / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 269-289.

28. Верник Леслі Християнська когнітивна поведінкова терапія депресивних і тривожних станів / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 229-245.

29. Гарт Вебер Кетрін Поєднання віри та науки про добробут людини / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 289-300.

30. Норккросс МакДональд Арліс, Джонстон Пола Христоцентрична візуалізація та ДПРО у зціленні травм / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С.215-229.

31. Лідія К.В., Кім ван Даален, Джонсон Ерік Л. Переображення особистості через християнську емоційно-спрямовану терапію / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 147-161.

32. Вордл Террі Сприяння особистісному збудуванню у формаційному консультуванні через зустрічі з Богом / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 162-201.

33. Епплбі Девід В., Олшледжер Джордж Заклик до оновлення життя / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 21-37.

34. Вернер Мей Концепція християнського консультування в IGNIS Німецької асоціації християнської психології / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 135-147.

35. Вордл Террі Сприяння особистісному збудуванню у формаційному консультуванні через зустрічі з Богом / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 162-201.

36. Дорсі Майк Вільямз Людська природа з огляду на реабілітацію після залежності в груповій терапії / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 256-268.

37. Дорсі Майк Вільямз Людська природа з огляду на реабілітацію після залежності в груповій терапії / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 256-268.

38. Вордл Террі Сприяння особистісному збудуванню у консультуванні через зустрічі з Богом / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 162-201.

39. Шейдоун Дж. Марк Зосереджена споглядальна молитва в християнському консультуванні / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 121-135.

40. Норккросс МакДональд Арліс, Джонстон Пола Христоцентрична візуалізація та ДПРО у зціленні травм / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 215-229.